

Bryssel den 10 maj 2023
(OR. en)

**Interinstitutionellt ärende:
2022/0277 (COD)**

8679/2/23
REV 2 (sv)

JUR 282
AUDIO 35
CODEC 684
DIGIT 77
MI 319
DISINFO 22
FREMP 118
COMPET 351
EDPS 5
DATAPROTECT 113
JAI 501
SERVICES 15
POLGEN 37

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	Förordningen om den europeiska mediefrihetsakten – <i>Lägesrapport</i>

1. Den 16 september 2022 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden (europeisk mediefrihetsakt) och om ändring av direktiv 2010/13/EU¹. Förslaget åtföljdes av en rekommendation från kommissionen om interna skyddsåtgärder för redaktionellt oberoende och insyn i ägandet inom mediesektorn samt en konsekvensbedömning.

¹ Dok. 12413/22 – COM(2022) 457 final.

2. Den 21 september 2022 lades förslaget om en europeisk rättsakt om mediefrihet fram för Ständiga representanternas kommitté (Coreper).
 3. Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor behandlade förslagstexten under det tjeckiska ordförandeskapet vid ett antal möten i september–november 2022².
 4. Under det svenska ordförandeskapet fortsatte arbetsgruppen sin behandling av förslaget vid ett antal möten i januari–april 2023 på grundval av kompromissförslag framlagda av ordförandeskapet.
 5. Ordförandeskapet har för avsikt att fortsätta arbetet med förslaget, så att man ska kunna fastställa Corepers mandat för hela texten före utgången av juni 2023.
 6. Coreper uppmanas att översända bifogade lägesrapport om den europeiska mediefrihetsakten, som utarbetats av ordförandeskapet, till rådet i syfte att informera ministrarna om det arbete som utförts och de framsteg som hittills gjorts med detta förslag.
-

² Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor behandlade konsekvensbedömningen vid sitt möte den 29 september 2022.

DEN EUROPEISKA MEDIEFRIHETSAKTEN
LÄGESRAPPORT FRÅN ORDFÖRANDESKAPET

I. INLEDNING**1. Bakgrund**

Den 3 december 2020 lade kommissionen fram EU:s handlingsplan för demokrati, som syftar till att ge medborgarna egenmakt och bygga mer motståndskraftiga demokratier i hela EU. De pelare som ingår i planen är bland annat inriktade på att stärka mediernas frihet och mångfald samt motverka desinformation.

I sitt tal om tillståndet i unionen den 15 september 2021 betonade Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att Europa behöver en lag som skyddar mediernas oberoende och meddelade att kommissionen kommer att lägga fram ett lagstiftningsförslag under 2022 i form av en rättsakt om mediefrihet.

Ett offentligt samråd pågick mellan den 10 januari 2022 och den 21 mars 2022. Samrådets syfte var att samla in synpunkter på de viktigaste frågorna som påverkar den inre mediemarknadens funktion.

Den 16 september 2022 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden (europeisk mediefrihetsakt) och om ändring av direktiv 2010/13/EU³. Som en del av mediefrihetsaktspaketet lade kommissionen även fram en kompletterande rekommendation om interna skyddsåtgärder för redaktionellt oberoende och insyn i ägandet inom mediesektorn⁴ samt en konsekvensbedömning.

³ Dok. 12413/22 – COM(2022) 457 final.

⁴ EUT L 245, 22.9.2022, s. 56.

2. Kommissionens lagstiftningsförslag och konsekvensbedömning

Förslaget till europeisk mediefrihetsakt syftar till att fastställa en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden. Det bygger på 2018 års direktiv om audiovisuella medietjänster men ändrar vissa bestämmelser i detta.

Den europeiska mediefrihetsakten omfattar komplexa och känsliga områden med koppling till andra politikområden, såsom rättsstatsprincipen samt rättsliga och inrikes frågor, och detta är första gången som EU vill lagstifta om mediefrihet, mediepluralism och redaktionellt oberoende.

Lagstiftningsförslaget grundar sig på artikel 114 i EUF-fördraget (tillnärmning av lagstiftningen för uppnående av målen för den inre marknaden). Det innehåller 28 artiklar och 54 skäl och ändrar vissa av bestämmelserna i direktivet om audiovisuella medietjänster, särskilt föreslås inrättandet av en ny europeisk medienämnd (*nämnden*), som ska ersätta den befintliga europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster (Erga), vilken inrättades genom direktivet om audiovisuella medietjänster.

Förslaget till europeisk mediefrihetsakt har fyra konkreta mål för en mer välfungerande inre mediemarknad:

- Främja gränsöverskridande verksamhet och investeringar i medietjänster
- Öka tillsynssamarbetet och tillsynskonvergensen
- Underlätta tillhandahållandet av kvalitetsmedietjänster.
- Säkerställa en transparent och rättvis fördelning av ekonomiska resurser.

I konsekvensbedömningen av den europeiska mediefrihetsakten motiveras behovet av åtgärder med de aktuella problemen med att få den inre mediemarknaden att fungera väl, utvecklas de konkreta mål som ska uppnås, motiveras EU-mervärdet och behovet av EU-åtgärder mot bakgrund av subsidiaritetsprincipen, undersöks alternativa lösningar och görs ett motiverat val, identifieras berörda aktörer, analyseras konsekvenserna i finansiella, tekniska och budgetmässiga avseenden samt i fråga om näringsliv, konkurrenskraft, mediefrihet, mediepluralism och redaktionellt oberoende och förklaras valet av rättslig grund samt förslagets förenlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

3. Lägesrapport om Europaparlamentets arbete

När det gäller läget i Europaparlamentet tillkännagavs förslaget till förordning om mediefrihet vid Europaparlamentets plenarsammanträde den 17 oktober 2022. Efter interna diskussioner bekräftade Europaparlamentet följande.

- Utskottet för kultur och utbildning är ansvarigt utskott, och Sabine Verheyen (EPP/DE) är föredragande för ärendet med den europeiska mediefrihetsakten⁵.
- Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd ska höras, och Geoffroy Didier (EPP/FR) är föredragande för yttrandet.
- Utskottet för medborgarligen fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor ska höras men med exklusiv befogenhet för artiklarna 4.2 och 20.3. Föredragande för detta yttrande är Ramona Strugariu (Renew/RO).

⁵ Sabine Verheyen är även ordförande för utskottet för kultur och utbildning.

I linje med rådet och kommissionen är Europaparlamentets mål att man ska nå en övergripande överenskommelse om den europeiska mediefrihetsakten före parlamentsvalen i maj 2024. Med tanke på detta har Europaparlamentet följande, preliminära arbetsplanering för 2023:

- Den 31 mars: offentliggörande av förslaget till betänkande.
- Den 26 april: framläggande och första diskussion i utskottet för kultur och utbildning.
- Den 5 maj: tidsfrist för ändringsförslag.
- Juni (datum meddelas senare): omröstning om yttrandena från utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd samt utskottet för medborgarliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor.
- Juni-augusti: utskotten och de politiska grupperna arbetar med kompromissförslagen, ändringsförslagen översätts etc.
- Den 7 september: omröstning i utskottet för kultur och utbildning⁶.
- Den 16–19 oktober (datum tillkännages senare): omröstning i parlamentets kammare⁷.

Förslaget till betänkande från utskottet för kultur och utbildning offentliggjordes den 31 mars 2023 och innehåller 117 ändringsförslag. Däri välkomnas förslaget till europeisk mediefrihetsakt, men man föreslår ett antal ändringar för att ändra och/eller klargöra vissa bestämmelser.

Förslaget till yttrande från utskottet för medborgarliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor offentliggjordes den 16 april 2023.

Förslaget till yttrande från utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd offentliggjordes den 3 mars 2023.

⁶ Utskottet för kultur och utbildning kommer inte att rösta om ändringsförslagen avseende artiklarna 4.2 och 20.3 från utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd.

⁷ I förslaget till betänkande anges det att interinstitutionella förhandlingar sedan skulle kunna äga rum före utgången av 2023 eller i början av 2024.

4. Yttranden från unionens rådgivande organ och andra berörda aktörer

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

I enlighet med artikel 114 i EUF-fördraget måste Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) höras, och rådet inledde därför hörandeprocessen i oktober 2022.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs plenarförsamling antog sitt yttrande om den europeiska mediefrihetsakten den 14 december 2022⁸, varefter det lades fram för arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor.

Europeiska regionkommittén

Samrådet med Regionkommittén (ReK) är frivilligt, men kommissionen föreslog i sitt förslag att kommittén skulle höras⁹. Den 16 november 2022 beslutade Coreper att rådfråga ReK på grundval av artikel 307 i EUF-fördraget och artikel 19.7 h i rådets arbetsordning¹⁰.

Regionkommitténs plenarförsamling antog sitt yttrande om den europeiska mediefrihetsakten den 16 mars 2023¹¹, varefter det lades fram för arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor.

Europeiska datatillsynsmannen

Även om något hörande av Europeiska datatillsynsmannen inte förutses i fördragen, föreslog kommissionen i sitt förslag att denne skulle höras¹².

Europeiska datatillsynsmannen antog sitt yttrande om den europeiska mediefrihetsakten den 11 november 2022¹³, varefter det lades fram för arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor.

⁸ Dok. 16226/22.

⁹ Se ingressen.

¹⁰ Dok. 14475/22.

¹¹ Dok. 7783/23.

¹² Se skäl 54.

¹³ Dok. 15569/22.

Rådets juridiska avdelning

Vid mötet den 29 september 2022 begärde arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor att rådets juridiska avdelning skulle analysera förslagets rättsliga grund.

Juridiska avdelningens yttrande offentliggjordes den 4 april 2023¹⁴. Det fokuserar på förslagets rättsliga grund och bör inte betraktas som en bedömning av förslagets samtliga rättsliga aspekter¹⁵. Juridiska avdelningen lade därefter fram sitt yttrande för arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor.

¹⁴ Dok. 8089/23.

¹⁵ Juridiska avdelningens yttrande i dok. 8089/23 innehåller juridisk rådgivning som är skyddad enligt artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar och som Europeiska unionens råd inte har gjort tillgänglig för allmänheten. Rådet kommer att hävda sina rättigheter vid otillåtet offentliggörande.

II. DISKUSSIONER UNDER DET TJECKISKA ORDFÖRANDESKAPET

Under det tjeckiska ordförandeskapet presenterades förslaget till rättsakt om mediefrihet för första gången i Coreper den 21 september 2022.

Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor behandlade därefter kommissionens förslag vid ett antal möten under perioden september–november 2022.

Den 29 september 2022 förelade kommissionen arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor förslaget tillsammans med en konsekvensbedömning och kommissionens rekommendation om interna skyddsåtgärder för redaktionellt oberoende och insyn i ägandet inom mediesektorn. Ett stort antal medlemsstater uttryckte sitt stöd för de allmänna målen i den europeiska mediefrihetsakten men angav att vissa artiklar behövde diskuteras ytterligare.

Vid mötena den 13 och 25 oktober samt den 8 och 16 november 2022 detaljgranskade arbetsgruppen artiklarna 1–24 i förslaget.

Vid mötet för kulturfrågor, audiovisuella frågor och mediefrågor i rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 29 november 2022 presenterade det tjeckiska ordförandeskapet en lägesrapport om förslaget till europeisk mediefrihetsakt. Ministrarna välkomnade förslagets mål och framhöll mediefrihetens och mediepluralismens betydelse för demokratin och för en välfungerande inre EU-marknad. De lovordade det arbete som utförts under det tjeckiska ordförandeskapet och konstaterade att det krävs ytterligare diskussioner för att klargöra frågor med koppling till subsidiaritetsprincipen, den rättsliga grunden, de nationella tillsynsmyndigheternas oberoende samt förslagets tillämpningsområde.

III. DISKUSSIONER UNDER DET SVENSKA ORDFÖRANDESKAPET

Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor har haft åtta heldagarsmöten under perioden 11 januari-17 april 2023. Man började med bestämmelserna om nämnden, och artiklarna 1–16 har diskuterats tillsammans med de därmed sammanhängande skälen vid tre olika tillfällen, inbegripet på grundval av två uppsättningar kompromissförslag från ordförandeskapet. Artiklarna 17–25 har behandlats vid två tillfällen, inbegripet på grundval av en uppsättning kompromissförslag.

1. Inrättandet av den europeiska medienämnden samt nya samarbetsförfaranden för de nationella tillsynsmyndigheterna (art. 7–16)

Det svenska ordförandeskapet har gjort den övergripande bedömningen att en överenskommelse inom rådet om denna del av förordningen är mycket nära förestående. Medlemsstaterna har i stort sett enats om ändringarnas inriktning i fråga om nämnden samt de samarbetsmekanismer som föreslagits för de nationella tillsynsmyndigheterna. Det råder bred enighet om inrättandet av sådana mekanismer och nämndens roll när det gäller att utfärda icke bindande yttranden och medling mellan tillsynsmyndigheter samt annan hjälp med samordning.

Medlemsstaternas synpunkter och förslag har i stor utsträckning fokuserat på att finna en jämvikt mellan kommissionens inblandning i nämndens överläggningar och behovet av att garantera nämndens oberoende. Det har därför föreslagits flera ändringar i sak i de båda uppsättningarna kompromissförslag vad avser nämndens inrättande, styrning och uppgifter, inbegripet oberoendet av dess sekretariat, vilket ska tillhandhållas av kommissionen.

Kompromissförslagen syftar även till att säkerställa att nämndens uppgifter begränsas till direktivet om audiovisuella medietjänster samt de delar av förordningen som inte direkt avser pressen, dvs. kapitel III, och att möjliggöra nationell samordning med andra berörda myndigheter eller självregleringsorgan.

Dessutom har vissa medlemsstater begärt ytterligare förtydliganden och verktyg för den föreslagna frivilliga samordningsmekanismen för medietjänster från tredjeland. Även om vissa detaljer återstår att utarbeta har ett utkast till kompromissförslag för att ytterligare involvera nämnden välkomnats av ett stort antal medlemsstater.

2. Allmänna skyddsmekanismer och skyldigheter för leverantörer av medietjänster, inbegripet public service-medier (artiklarna 1–6)

Den första delen av förordningen täcker flera viktiga, men också känsliga, frågor för medlemsstaterna. Skyddsmekanismer och skyldigheter för leverantörer av medietjänster är viktiga inte bara för den inre marknadens funktion, utan utgör också kärnan i den nationella mediepolitiken och varierar beroende på medlemsstaternas kulturella och konstitutionella praxis. Ordförandeskapet har lyssnat noga på de frågor som medlemsstaterna tagit upp när det gäller harmonisering på detta känsliga område, samtidigt som man försökt tillgodose behovet av gemensamma skyddsmekanismer för mediernas frihet och mångfald. Det föreslogs att det tydligare skulle framgå att det är medlemsstaternas ansvar att säkerställa en mångfald av nyhets- och aktualitetsinnehåll samt oberoende och välfungerande public service-medier.

Även om ingen formell överenskommelse ännu har nåtts har de ändringar som hittills föreslagits av ordförandeskapet mottagits positivt, och en överenskommelse verkar vara inom räckhåll för de flesta av bestämmelserna.

När det gäller artikel 4, som handlar om rättigheterna för leverantörer av medietjänster, bland annat när det gäller skydd av journalisters källor, återstår ytterligare arbete. Den exakta formuleringen om eventuell användning av spionprogram i förhållande till journalisters källor diskuteras fortfarande i arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor. Även om alla medlemsstater är överens om ett gemensamt starkt skydd av journalisters källor behöver de bestämmelser som medger exceptionella fall fortfarande diskuteras ytterligare och finjusteras.

3. Medietjänster i en digital miljö, nationella mediemarknadsåtgärder som påverkar den inre marknaden, transparent fördelning av ekonomiska resurser och ny övervakning av den inre mediemarknaden (artiklarna 17–25)

Den sista delen av förordningen innehåller bestämmelser av olika slag. För vissa av bestämmelserna har medlemsstaterna haft liknande åsikter om ändringarnas inriktning, medan åsikterna i fråga om andra skiljer sig åt något. Endast en första uppsättning ändringsförslag har diskuterats i arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor inför rådets möte.

Ordförandeskapet anser att även om diskussionerna om denna del av förordningen är något mindre långt framskridna än diskussionerna om förslagets två första delar, står det klart vilken inriktning som ska tas. Diskussionerna i arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor har varit politiskt och tekniskt klagörande, och den första uppsättningen ändringsförslag välkomnades. För att bemöta medlemsstaternas farhågor föreslog ordförandeskapet väsentliga ändringar som syftar till att begränsa tillämpningsområdet för nämndens yttranden om nationella mediepolitiska åtgärder till sådana som har betydande inverkan på den inre marknaden. På samma sätt föreslog ordförandeskapet ändringar för att begränsa tillämpningsområdet för bestämmelserna om koncentrationer på mediemarknaden till sådana som sannolikt kommer att påverka den inre marknaden.

Den första uppsättning ändringar som ordförandeskapet föreslog syftade också till att stärka skyddsmekanismerna för leverantörer av medietjänster gentemot mycket stora onlineplattformar och samtidigt skärpa villkoren för att dra nytta av dessa skyddsmekanismer. Målet har varit att hitta ett balanserat förfarande som ökar respekten för integriteten hos det innehåll som står under redaktionell kontroll från leverantörer av medietjänster, samtidigt som man bekräftar de tydliga skyldigheterna för mycket stora onlineplattformar att bekämpa desinformation och hatpropaganda. Medlemsstaterna är överens om vikten av att ge nämnden i uppgift att stärka dialogen mellan mycket stora onlineplattformar och leverantörer av medietjänster.

Bestämmelserna om publikmätning och statlig annonsering har väckt frågor från medlemsstaterna eftersom de nationella bestämmelserna om statlig annonsering skiljer sig åt väsentligt. En viktig ändring som föreslås som en kompromiss är att låta medlemsstaterna upprätthålla strängare eller mer detaljerade regler för statlig annonsering på nationell nivå.

Slutligen har ordförandeskapet också lagt fram ändringar för att klargöra den årliga oberoende övervakning som kommissionen planerar och för att göra den mer transparent.

IV. UPPFÖLJNING

Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor kommer att fortsätta sitt arbete med förslaget till europeisk mediefrihetsakt i maj och juni. Ordförandeskapets mål är att fastställa ett mandat för Coreper senast i juni 2023.
